

Puolustusministeriö

Sisäministeriön lausunto hallituksen esitykseksi laiksi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa ja siihen liittyviksi laeiksi – pykäläluonnos 188 §:ksi

Yleistä

Puolustusministeriön valmisteleva luonnos hallituksen esitykseksi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa ja siihen liittyviksi laeiksi oli lausuntokierroksella 28.6.-19.8.2022. Saatu lausuntopalautte huomioiden lakiehdotuksen 188 §:ää on muutettu, ja puolustusministeriö pyytää nyt täydentävää lausuntoa sitä koskien.

Ehdotetussa 188 §:ssä säädettäisiin rikostorjuntatehtävän siirtämisestä poliisille. Kyseistä pykälää on hallituksen esityksen jatkovalmistelussa muutettu siten, että siinä esitetään aiemman sanamuodon lisäksi esitutkinnan siirtämistä poliisiin suoritettavaksi aina, jos rikoksesta epäilty on Puolustusvoimain komentajan, Pääesikunnan päällikön, kenraalin tai amiraalin virkaan nimitetty virkamies. Lisäksi esitutkinta olisi aina siirrettävä poliisiin suoritettavaksi myös, jos rikoksesta epäilty on sotilastiedusteluviranomaisessa palveleva virkamies ja epäilty rikos on tapahtunut sotilastiedustelusta annetun lain (590/2019) 4 luvussa tarkoitettujen tiedustelumenetelmien käytön yhteydessä tai sotilastiedustelutehtävän suorittamisen yhteydessä. Pykälässä tarkoitetuissa rikosepäilyissä on kyse yhteiskunnallisesti merkittävästä asiasta, joten esimerkiksi objektiivisuussyyt perustelevat sitä, että esitutkinnan suorittaisi poliisi. Menettelyllä turvattaisiin myös tutkinnan puolueettomuus. Poliisin resurssit huomioon ottaen on tarkoituksenmukaista, että poliisi suorittaisi vain ylimpien virkamiesten sekä sotilastiedusteluviranomaisten virkamiesten epäiltyjen rikosten esitutkinnan.

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto 188 §:stä

Yleisesti ottaen sisäministeriön poliisiosasto pitää uutta pykäläehdotusta täsmällisempänä ja tarkkarajaisempana aiempaan nähden. Lähtökohtana on tärkeä edelleenkin pitää pykäläehdotuksen 1 momentin 1. virkkeessä mainittua, jonka mukaan esitutkinta on siirrettävä poliisiin suoritettavaksi, jos tutkinnan puolueettomuus tai rikoksen vakavuus sitä edellyttää. Itsestään selvää on, että tutkinnan siirtymisen myötä siirtyy myös jutun tutkinnanjohtajuus poliisille.

Pykäläehdotuksen 2 momentin mukaan esitutkinta on aina siirrettävä poliisiin suoritettavaksi, jos rikoksesta epäilty on Puolustusvoimain komentajan, Pääesikunnan päällikön, kenraalin tai amiraalin virkaan nimitetty virkamies. Kyseistä lainkohtaa perustellaan muun muassa tutkinnan puolueettomuudella sekä poliisin resursseilla ja niiden käytön tarkoituksenmukaisuudella. Perusteluja olisi syytä täydentää siten, että kuvattaisiin tarkemmin, miten tutkinnan puolueettomuus vaarantuu erityisesti ja ainoastaan korkeimpien virkamiesten rikoksia tutkittaessa.

Pykäläehdotuksen 3 momentin mukaan esitutkinta on aina siirrettävä poliisiin suoritettavaksi myös, jos rikoksesta epäilty on sotilastiedusteluviranomaisessa palveleva virkamies ja epäilty rikos on tapahtunut sotilastiedustelusta annetun lain (590/2019) 4 luvussa tarkoitettujen tiedustelumenetelmien käytön yhteydessä tai sotilastiedustelutehtävän suorittamisen yhteydessä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

Sisäministeriön poliisiosasto katsoo, että tutkinnan puolueettomuuden näkökulmasta kyseinen säännös on tarpeellinen. Sisäministeriön poliisiosasto esittää harkittavaksi, onko pykälän perusteluihin perusteltua avata prosessia, miten sotilastiedusteluviranomaisessa palvelevan virkamiehen tekemäksi epäilty rikos ilmoitettaisiin poliisille.

Pykäläehdotuksen 4 momentin mukaan rikostorjuntatehtävä voidaan muutenkin siirtää poliisille asian laadun niin vaatiessa. Poliisilla on myös erityisestä syystä oikeus oma-aloitteisesti ottaa tässä laissa tarkoitettu rikostorjuntatehtävä suoritettavakseen.

Momentin perusteluissa todetaan, että poliisin otto-oikeudesta säädetään voimassa olevan sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 39 §:ssä ja 90 §:n 3 momentissa. Ilmeisesti uudella säännösehdotuksella ei ole tarkoitus muuttaa viimeksi mainituissa lainkohdissa tarkoitettua nykytilaa. Voimassa olevan lain 90 §:n 3 momentin mukaan: "Asian laadun niin vaatiessa 86 §:n 1 momentissa tarkoitettu tehtävä suoritetaan yhteistoiminnassa poliisin kanssa. Puolustusvoimien rikosten ennalta estämistä ja paljastamista hoitava ja asianomainen poliisiviranomainen sopivat yhteistoiminnassa tehtävään liittyvistä kysymyksistä. Poliisilla on myös erityisestä syystä oikeus oma-aloitteisesti ottaa 86 §:n 1 momentin mukainen rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskeva asia tutkittavakseen." Ainakin momentin 2. virkkeen osalta osin jää epäselväksi, muuttaako uusi säännösehdotus kuitenkin nykytilaa.

Rajavartio-osaston lausunto 188 §:stä

Sisäministeriön rajavartio-osasto toteaa, että Rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 31 §:n mukaan Rajavartiolaitoksessa ei noudateta voimassa olevan sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annetun lain 39 §:ää eikä 90 §:ää, eikä myöskään ehdotettua uutta 188 §:ää sovellettaisi Rajavartiolaitoksessa. Rajavartiolaitoksen osalta sen tutkittavaksi kuuluvan rikoksen estämisen ja selvittämisen siirtämisestä poliisille ja Tullille säädetään rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (108/2018) 8 §:ssä. Sisäministeriön rajavartio-osasto toteaa, että rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 8 §:n 3 momenttia muutettaneen vastaamaan uuden sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annettavan lain 188 §:n sisältöä koskien laitoksen ylimpään johtoon kuuluvien mahdollisia rikosepäilyjä.

Muuta huomioitavaa

Sisäministeriö lausui hallituksen esityksestä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annettavaksi laiksi 24.8.2022 (VN/3229/2019-SM-31). Sisäministeriö uudistaa edellä mainitussa lausunnossa esittämänsä, ja kiinnittää huomiota erityisesti 15 §:n (asianomaisten kuulusteleminen) muotoiluun/perusteluihin sekä 185 – 190 §:stä (virka-apu ja yhteistoiminta muiden viranomaisten kanssa) lausuttuun.

Kansliapäällikön sijainen, kontra-amiraali   Markku Hassinen

Rajavartioylitarkastaja, OTM   Outi Leinonen

Jakelu   PLM Puolustusministeriö

Tiedoksi   SM PO Poliisiosasto
SM RO Oikeudellinen osasto

VN/18473/2023-SM-12

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: